

Nr. 17 (562)

Arvats

literārā lappuse literārā lappuse literārā lappuse
literārā lappuse literārā lappuse literārā lappuse
literārā lappuse literārā lappuse literārā lappuse

Maija Laukmane

* * *

miers miers miers šalko ūdens vienmērīgajā elpā
sīki vilnīši uzšaujas savu iespēju augstākajā punktā
īsā sekundē piepildoties pārtopot balti līdz atkal
viss sākas no jauna: pelēks pelēks pelēks rimts ūdens
līdzenums —
balto ir jāsagaida atkal ar gaidīšanu bet nupat justais
ir tieši tik liels lai manī iešalktu jausma
ka buru istākā krāsa
nav pelēka pelēka pelēka aiz tās acis meklē līdz atrod
paslēptu balto — uz mirkli
uz mirkli bet pietiekami lai miers ienāktu manā satrauktā
skrējiena sirdspukstos tos darot ilgu pilnus
un viena ātra vilņa galotne savā īsajā dzīves mirklī
teic priekšā to ko biju jau aizmirsusi: ka buru istākā krāsa
ir nevis gurdī pelēka bet tā ir balta
un biju aizmirsusi ka pašai no sevis ka tieši pašai no sevis
buru baltums ir jāizvilina jā jārada no nekā
no šalkām

Mihails Ramuss

LAUVA UN ĒZELIS

(Fabula. No krievu valodas pārtulkojusi Aina Zariņa.)

Himalaju augstienēs varenajās
Dzīma nemieri tautās vissenākajās.Bez tūrisma zaudēti ilgotie dālderī!
Tumsība! Pagrimums! — satraucās māklēri.Nu Lauvas karaļtroni ieņem svešs,
Par rezervātu pasludināts mežs.Jaunais līderis, prezidents — Ēzēlis,
Tam liels amats un vēl lielāks portfelis.Viņu iecēla zvēru bars brīvi un vienoti
Kā nomāktās tautas īsteno pārstāvi.Darba stāžu pirms kara jau iesācis.
Nosirmojis. Tā segvārds ir «Pelēcis».Par pilsonības jautājumiem uzstājās:
Siekalojās, auroja, spārdījās.«Tikai tūrasīņu pērtiķa dēlā
Iedzīms ēzēļa misija cēlā.Tikai pirmdzimtā ēzēļa tēlā
Iemiesots tautas lepnums un gods.»Jaunas virsotnes iekaro deputāti, ārsti, aktrises, sportisti...
Tos augšup atkal velk kārotā valūta, ārzemju tūristi!Neskartais mežs nu ir pamodies,
No dziļā miega tas uzcēlies!Lai izkonkurētu kaimiņu zēnus,
Ielaida upītē krokodilēnus.Vecajās bundžās (agrāk — bizonu konserviem)
Tagad pildīja ikrus (no kabačiem).Prezidents nežēlo apskāvienus,
Pieņemot ārzemju draugus un biedrus.Lauvas no kauna paslēpās alās, —
Džungļos siro, laupa un ārdās.Malu mednieki zaķus pārbaidījuši,
Dzērvenes, melleņu mētras izbrādājuši.Savu banjanu ar visām saknēm, par dolāriem
«Davai-lama» pārdevis spekulantiem.Zelta mūžīgais spīdums iedvesmo konkistadorus
Izšaut vietējos melnos, baltos un mulatus.Plinte raida lodi desmitniekā,
No ganāmpulka paliek tikai ragi, nagi un pēdas sniegā.Mācītais runcis, lai no naidnieka glābtu
Savu dārgo siāmieša ādu,Zelta ķēdi pats atdeva laipnīgi,
Tad zem ozola nošņācās dūsmīgi.Runča niknā patiesība — kaila:
Pret veciem ēzēļiem lauvas nemaina!Pat ja tu būtu muša zilzaļa,
Valdnieka tronis nav tava daļa.Mēs atjaunosim Karaļvalsti savu,
Ja atdosim Lauvam kroni un slavu!Šīs fabulas morāle vienkārša
Kā lauku vaļinki priekšnamā:Pat nemēģini kļūt par caru, Ēzēli,
Jo parlaments ir tavu spēju griesti.

Laila Pabērza

SVĒTDIENAS RĪTS

Nesteidzīgs rīts,
ūdens strūkļa
modina atmiņas —
tu pacel manas rokas
lietū pret debesīm.
Manas rokas tik neveiklas,
izliec man spārnus lidojumam.
Kailais augums spogulī,
It kā tavs skatiens būtu tepat.

Saule laužas cauri padebešiem, un Kolkas dziļie sniegi sāk plakt.
Daiņa Kārkluvalka foto

Kurzemniece

SAPŅUKALNS

Ir Cirstiem Zilais kalns, ir Vidzemei savs Gaiziņš,
Bet man ir Sapņukalns, ko Pītragupe vij.
Tā virsotnē pie sudrabainiem bērziem
Daudz jauku brīžu pavādīti bij.

Kad jauni bijām, kāpām kalna galā
Un vērojām, kā pāri jūrai mirdz
Tur bāku ugunis no tālām sāmu salām,
Par jūrniekiem kļūt aicināja sirds.

Bet Jāņu vakarā, kad pušķo meitas laivas,
Deg ugunskurs, un laivas jūrā slīd,
Tad pirkstos, kuri turējuši airus, saivas,
Nu mūža draudzībai par zīmi gredzens vīd.

Ak, saullēkti, ak, saulrietī pie jūras,
Caur gaļu desmitiem tie saules zeltā kaist,
Bet Sapņukalns ar naksvijolēm, bērziem
No mūsu domu dzīlēm nekad neizgaist.

Velta Kārkliņa

Cirkulāri un manas bērnības kalns

No pagasta atsūtīja cirkulāru —
apkārtrakstu. Tajā bija norādīts arī, cik
māju saimnieku ar to jāiepažīstina. Pretī
bija jābūt viņu parakstiem.

Visi būtu labi, ja cirkulārs būtu salasāms.
Tas uzdrukāts uz zīdapaģas, kas zina, kura
kopija pēc skaita! Varbūt desmitā... Toties
caurumu no drukas tur bija bez skaita.

Nu manām jaunām kājām darbs! No
suņiem nebaidījies. Tolaik nevienās mājās
niknu vaļā palaišu suņu nebija. Suņi parēja,
es ar viņiem aprunājos, tie pienāca apostīt,
paluncināja asti — palikām draugos.

Cita lieta bija ar zosu un tītaru
tēviņiem. Ar tiem dumjajiem putniem
neko nevarēja sarunāt. Nāca gāģinādami
vai rīstīdamies virsū, spārnus izpletuši. Par
laimi, ka tad bija ziema un šie nešpetnie
putni dzīvoja kūti.

Cik reizes, ejot garām Amuļu mājām, lie-
lais, resnais zostēviņš nav nācis man virsū!

Vai tad katru reizi staigāšu ar žagaru ro-
kā? Vecāmāte man mācīja, lai sagrābjot lielo
zostēviņu pie sava bara, es — uz otru pusi. Tas
tiešām līdzēja, nu viņš mani pazina. Gāģināja,
kad gāju garām, bet klāt vairs nenāca.

Vija Venta

* * *

Cik viegli ir lidot,
Jūtot, kā cita spārni mani nes.
Cik viegli ir peldēt
Un ļauties, lai viļņi mani met.
Cik viegli ir elpot
Un just, kā viss pasaules skaistums
Ar mani reizē ieelpo.
Tik pasakaini viegli
Ir mīlēt mīļoto.

Zane Zariņa

* * *

un šī ir tā diena
tā stunda un tas tilts
no kura es lēkšu
es lēkšu bez kritiena
es lēkšu uz augšu
uz priekšu
līdz izaugs man spārni
šī ir tā minūte
tas sliekšnis un tā sajūta
kad jāatver spārni
un jālido

Dina Veinberga

* * *

Zars meditē pārāk ilgi.
Vairs nerit dzīvības sula
un nepiestāj putni.
Toties sūna...
Tai patīk sildīt mirušus sapņus.

* * *

Dievs savēl zīmes,
Sašvīkā debesis.
Mēs domājam —
putnu ceļi.
Vai lidmašīnas.

* * *

Pastāsti vienai puķei,
cik ļoti tu ilgojies.
Drīz to zinās viss dārzs.

* * *

Jātic. Jo nevar pieiet vēl tuvāk
un pataustīt
sirdi.

Dzintra Žuravska

NE LIKTENI VAINOT

Velti par likteni ļaudis melš,
Liktenis tikai norāda virzienu,
Starp skudru ceļiem, starp bišu ceļiem
Katram pašam jāatrod savs ceļš;
Pašam jāmaldās dzīves likločos,
Pašam jācieš un jāmokās slāpēs,
Pašam jāizkļūdz sava sāpe
Pusnakts mēmajā klusumā.
Pats savā pavardā uguni kūri,
Pats savai veiksmei un rītdienai būries,
Pats savu rūpju smagumu nes,
Drebinies vēju krustcelēs.

Titaru tēviņi tik ātri uz skriešanu ne-
varēja sataisīties. Tad bija jāstāv un jākaiti-
na, bet kurš tad ies likteni izaicināt!

Gāju ar cirkulāru. Vecāmāte tā saturu ap-
stāstīja: tādā un tādā datumā tādā un tādā lai-
kā jāierodas izpildkomitejā. Jāpiedalās sapulcē,
kur sīki informēs par valsts nodevām. Cik būs
jāatdod graudi no aramzemes hektāra, cik lit-
ru piena no govīs, cik olu no katras vistas. Sa-
rakstīts tajā bija daudz, parasti uz divām trijām
lapām. Beigās ar lieliem burtiem: «Ierašanās
obligāta!» Tas bija noteikti jānolasa.

Māju saimnieki paši cirkulāru negribēja
lasīt, aizbildinoties, ka brillēs neesot un
redze sliktas, lai jau es izlasot priekšā.
Lasīju un mocījos — vietām tekstu ne es
saprātu, ne klausītāji. Kaut kā tiku līdz
«ierašanās obligāta». Parakstu dabūju un
varēju iet tālāk.

Arī mūsu ģimenei bija jāpilda pagasta uz-
liktā nodeva valstij. Vecāmāte ietina katru
olu papīrā un ielika groziņā. Man pa ceļam
uz skolu olas bija jānodod produktu savāk-
šanas punktā. Piena vietā varēja nodot sviest-
tu. Ar olu nešanu gāja grūti. Ne jau tāpēc, ka
tās būtu smagas, bet tāpēc, ka jānes ļoti
uzmanīgi piecu kilometru garo ceļa gabalu.
No lielā saspringuma kājas man palika stīvas.
Cik tur vajag, lai ar tādām aizķertās aiz kāda
nelīdzenuma! Viss beidzās labi — olas atdo-
tas, kvīts saņemta. Mājās gāju palēkdāmās.

Tā jau no mazām dienām iemācījies
kārtot darījumus.

Nekādas grūtības nesagādāja sviesta pi-
kuča nešana un nodošana. Tad varēju iet
dancodama, bet tās olas... Vai nu visu ceļu
noiesi, uz pastalu purngaliem skatīdamās?
Tur, pāri grāvim un grāvī notika visādi
brīnumi. Ledus jau palicis caurspīdīgs, sācis
tecēt ūdens. Kas tur tāds izpleties? Jāapska-
ta tuvāk. Groziņu un skolas grāmatas noliku
drošā vietā. Sāku pētīt un ieraudzīju vardīti,
kas vēl gulēja ziemas miegā. Lai gul — no-
kusis sniegs, ūdeņi aizskries, saulīte viņu pa-
modinās. Attapu, ka biju aizkavējusies.

Ziemā pēc stundām un reizēm
vingrošanas stundu laikā, sasēduši uz gara
dēļa, braucām lejā no kalna. Arī skolotāji
vizinājās kopā ar mums. Kalns bija turpat
pie skolas, tā pakājē — ezeriņš. Kad bijām
tikuši lejā, dēli vajadzēja nest atkal augšā.
Tas nebija tik viegli, jo kalns bija stāvs un
slidens. Ja gadījās nobraukt vienai pašai ar
īstām ragaviņām, tad bija pavisam cita lie-
ta, un ragaviņas pārskrēja ezeram otrā
pusē. Šī kalna dēļ stipri nācās ciest mūsu
skolas somām. Toreiz, manā bērnībā, jau
plastmasas plēvju gabalu nebija. Iztikām
vai nu ar ragaviņām, vai dēļa gabaliem. Ja
dēlis sasvērās, braucēji sakrita cits citam
virsū vienā kaudzē. Gadījās arī, ka dēlis uz
leju aizbrauca viens pats, tukšgaitā. ■